

לא לקמן קטו: ב' צ"ק ק.א.
לעיל ה': א' [לעיל ד.ו.
ד] [שמות כב,]

מוסף רש"י

ד' שומרים צריכין כפירה במקצת הוראה במקצת. קודם שמתחייבו שבויה, ואם נשבע בלא כפירה והודאה אין שבעתו של שומר חנם כלום ולא מחייבתו ככל (ב"ק קו): שבויה האמורה בתנאי שבויה חנם שנגנבה ממנו וזמנו שבויה נאנסה ונשאל שמתה מחמת מלאכה (וע"ר ה): כפירה לא היא אלא כופר ממש, או לא היו דברים מעולם או החזרתי לך. הודאה לא היא אלא אם כן הודה ממש שיש לו בירו שחייב להחזיר לו, מנא ש"ן חייב שבעת השומרים בלא אלא אם כן טען שלם פירות, באתה כבר לו ובאתה הודה לו שישנה בירו והשלישית אומר לו נאנסה, או אם שומר חנם הוא אומר לו בשלישית נגנבה, דחייב עליה שבויה האמורה בפירה שלם ש"ן דוד במלאכה רעהו, שאילו שבויה דכפירה אין זו שבויה האמורה בשומרים, ובאלו כפירה נמי לא מחייבה שבעת השומרים, דמבי בשומר חנם כי הוא זה, דמניה נפקא לן שמויה כמובן ב"ק, ובי חייב כי הוא ולא שומר חנם דמבי גביה קאי, אלא אלא כסף תנאו, ואשמועינן היא מתה בשומרים נמי בעינן כפירה והודאה, והשבויה האמורה כפירה על פרה שלשית (וע"ר ה.).

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא צח.

עין משפט
גד מצוה

לב א מיי פ"ד מהל' טוען ומטען הלכה ז סגנו עשין זה טוש"ע ח"מ פי עה סעי' ג':
לב ב מיי פ"ג מהל' שאלה ופקדון הלכה ד סגנו עשין זה טוש"ע ח"מ סי' שמה סעי' א':
לד ג מיי פ"ט טוש"ע שם סעי' ג':

מן הימורים דלע"ג לשבועה דרבנן היא מתוך שאינן יכולין לישבע מפסדין ואין נוטלין ושמה הטעם הוא דבעלילה מועטת יש לנו להקל על הימורים שלא להוציא ממון מהם והתם דוקא אמרינן דעבד כרז ושמואל עבד

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דאמר רבא מנה לי בידך והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים והשאר איני יודע מתוך שאינו יכול לישבע משלם משכחת לה רישא בב' וסיפא בג' רישא בב' דא"ל ב' פרות מסרתי לך פלגיה דיומא בשאיילה ופלגיה דיומא בשכירות אי נמי חד יומא בשאיילה וחד יומא בשכירות ומתו תרווייהו בעידן שאילה וא"ל שואל חדא אין בעידן שאילה מתה ואידך לא ידענא אי בעידן שאילה מתה ואי בעידן שכירות מתה דמתוך שאינו יכול לישבע משלם וסיפא בג' דא"ל ג' פרות נתתי לך ב' בשאיילה ואחת בשכירות ומתו הגני תרתי דשאילה ואמר ליה שואל אין חדא דשאילה מתה אידך לא ידענא אי דשאילה מתה ודקיימא דשכירות היא אי דשכירות מתה והא דקיימא דשאילה היא דמתוך שאינו יכול לישבע משלם וולרמי בר חמא דאמר ד' שומרים צריכין כפירה במקצת והודאה במקצת משכחת לה רישא בג' וסיפא בד' רישא בג' דאמר ליה ג' פרות נתתי לך פלגיה דיומא בשאלה ופלגיה דיומא בשכירות אי נמי חד יומא בשאלה וחד יומא בשכירות ומתו ג' כוליהו בעידן שאילה וא"ל שואל חדא לא היו דברים מעולם וחדא אין בעידן שאילה מתה ואידך לא ידענא אי בעידן שאילה מתה ואי בעידן שכירות מתה דמתוך שאינו יכול לישבע משלם סיפא בד' דא"ל ד' פרות נתתי לך ג' בשאלה ובשכירות ומתו הג' דשאלה וא"ל שואל

אלה חמשים. הוה ליה מודה מקצת ומחוייב שבויה על השאר ואינו יכול לישבע דאמר איני יודע: קא משכחם לה. עסק שבויה דמתנינן רישא בב' פרות וסיפא בג' רישא דקאמתי לדינא על היום או על השעה לא מיתוקמא בפרה אחת מעיקרא אלא בב' ומתו וזה תוצעו על ב' והלה מודה לו באתה שהוה מחוייב לו דמיה והיא המביאתו להתחייב שבויה על השניה שטוען איני יודע אם חייב אם לאו ומתוך שאינו יכול לישבע משלם. ולהכי נקט ומתו תרווייהו דלי דקיימא חדא וקאמר ליה אחדא שקלה ואחדא איני יודע אם נשעת שאילה אם נשעת שכירות ה"ל ההיא דמודה הילך והיאכא מ"ד הילך פטור משבויה. וסיפא דקאמתי שאל אחת ושכר אחת ואיני יודע אחת מהן מתה משכחת לה עסק שבויה כשהיו מתחילה שלשה ומתו השנים באתה מודה ששאלה היתה וחייב דמיה והיא מחייבתו שבויה על השניה: ולרמי דאמר ד' שומרים נ'. בשבועות האמורות בהן כגון ש"ח לישבע שנגנבה וש"ש לישבע שנאנסה ושאל לישבע שמתה ממלאכה צריכין כפירה וכו' אלמא מדקאמר בעינן כפירה ולא אמרינן צריכין הודאה במקצת ש"מ אע"ג דשייכא בזה שבעת שומרינן בלא שום כפירה לא משביעין ליה שבעת שומרים עד דכפר כפירה אחריתי כגון להד"מ או החזרתי לך ולדידיה לא מיחייב שבויה אהודאה בלא כפירה ואיני יודע לאו כפירה היא והא דרבנא לית ליה אלא"כ אמר לו חמשים יש ונ' השניים מקצת נהד"מ ומקצת איני יודע משכחת לעסק שבויה דמתני רישא בג' פרות וסיפא בד'. לרמי בר חמא לא משמע ליה כי הוא זהו בלא כפירה כלומר זה אמת וזה להד"מ אבל זה אני חייב וזה איני יודע אי נגנב או שנאנס בש"ח לא משמע ליה כי הוא זה: חדא

לב א מיי פ"ד מהל' טוען ומטען הלכה ז סגנו עשין זה טוש"ע ח"מ פי עה סעי' ג':
לב ב מיי פ"ג מהל' שאלה ופקדון הלכה ד סגנו עשין זה טוש"ע ח"מ סי' שמה סעי' א':
לד ג מיי פ"ט טוש"ע שם סעי' ג':

ולרב ושמואל לעולם פטור הנתבע ופליגי ר' אבה אדר"ג ואדרב ושמואל ולכן מוכיח ספיר דרבנתינו דאמרי חזרה שבויה לסיני דהיינו רב ושמואל וכולה סוגיא משמע דפליגי ר' אבה אדרב ושמואל דקאמר רבא כוותיה דר' אבה מיסתבדרא וכן רב ושמואל האי צינ שניהם מאי דרשי ביה משמע דפליגי ור"מ פי' דעיקר דקדייק גמי' דרבנתינו שצבול רב ושמואל סמין אפרק קמא דסנהדרין (דף י"א: וס) דקיי"ל התם דרבנתינו שצבול רב ושמואל דקיי"ל ושבעין להו נמי דס"ל אין אדם מוריש שבויה לבניו דקיון דמחוייב בעל דין שבויה ואינו יכול לישבע יעמוד ממון במקומו ול"ש להו צינ תובע לנתבע ודוחק הוא: דאמר רבא בנה צ"י בידך בו'. פי' ר"ח דדברי רבא צהאי לישנא לא מליני עיקרה צגמ' ומיהו קבלנו מרבנתינו דעיקרה בפרק כל הנשבעין (שבועות דף

ממ) דאמר רבא כוותיה דרבי אבה מיסתבדרא מתוך שאינו יכול לישבע משלם:

מתוך שאינו יבוא לישבע בש"מ. ה"ג הוה לן למימר מן הדין נחשוד על השבויה אלא תקנו שיהא כנגדו נשבע ונטול דבעינן אחר לא הוה אפשר שמי שיהיה רוצה היה מלוה לו פרוטה ויתבע כל אשר לו והיא מודה מקצת כמה שחייב ויתחייב שבויה ומתוך שאינו יכול לישבע יקח כל אשר לו בלא שבויה לכן תקנו שישבע שכנגדו אבל הכא וננסכא שאינו יכול לישבע לא מחמת שהוא חשוד אלא עתה בתביעה זו אינו יכול לישבע מחמת המאורע לא הנריכו לישבע שכנגדו: משכחת לה רישא בתרתי וסיפא בתלת. הך סוגיא אמתא כרבי חייה בר יוסף דאית ליה בהגזל קמא (ב"ק דף ק.א. וע"ר ד"ה עירוב) עירוב פרוטות כתיב כאלן וכו' כתיב כי הוא זה אמלוה הוא דכתיב אבל בפקדון לא בעי כפירה והודאה צהדי נאנסו כדבעי התם ר' חייה בר' אבה א"ר יוחנן ופליגי אברייתא דרמי בר חמא דבעי ג' פרות אלא בשתי פרות סגי בהודאה וכפירה או בהודאה ונאנסו ול"ג ר"מ ה"מ צמלוה אבל בפקדון מעיז ומעיז אבל ריב"א גרס ליה ומפרש ה"מ צמלוה אבל בפקדון דהיינו טענה דלא שייכא אלא בפקדון דהיינו טענה אונס מעיז ומעיז דאין חזירו מכיר בשקרו ומייב אפי' בלא מפרש צבורך והשתא לפי ריב"א הכא דקטעין שוכר בדרכה מתה אבל איני יודע אם נשעת שאלה אם נשעת שכירות או שאלוה או שכורה נהי דלשבועה שמתה כדרכה דהיינו טענה דנאנסו לא בעי הודאה מ"מ מה שטוען איני יודע אם שאלוה או שכורה דהיינו כפירה בעי הודאה ולהכי מוקי רישא בב' וסיפא בג' דהשתא איכא חדא דהודאה והוי מחוייב שבויה לישבע ששכורה מתה דאי לאו דהיה הודאה הוה כופר הכל ופטור וע"י גלגול דנשבע דכדרכה מתה אין להשביעו דפרשיית צמתי' ולפר"ת א"ש טפי דלדידיה אפילו נאנסו בעי הודאה ורמי בר חמא מוקי לה בב' פרות וכו' חייא חדא דהודאה וחדא דכפירה היינו אותה שטוען להד"מ וחדא דנאנסה והיינו הוה דקטעין איני יודע דטעין בה שמתה כדרכה וא"ת בב' סגי בהיה דהודאה ובהיה דאיני יודע דאיכא בה נאנסה וכפירה ו"ל דגזירת הכתוב דאינה עולה לכלאן ולכלאן דכי הוא זה משמע דאיכא כפירה והודאה מלבד אותה שטוען בה שלא פשע צה ומנכאן יש להוכיח דלרמי בר חמא לא סגי בכפירה והודאה בלא נאנסו ולא כדפי' בהגזל קמא (ס) בשם ר"מ דאי סגי לא היה פליג כלן להוסף פיה של כפירה אליביה דבשל הודאה ואיני יודע וכו' חייא בר יוסף א"ר יוסף היכי פליג אברייתא דרמי בר חמא ו"ל דסבר כמתני' דשבועת הדיינין (שבועות דף מ"ב: וס) זה אומר עד היזו זה אומר עד החלון וסלע הלויתי עליו כו' ועשר גפנים טעונות מסרתי לך דככולהו לא בעי [אלא] כפירה והודאה וא"ת ור' יוחנן היכי פליג אמתני' וסבר כברייתא דרמי בר חמא והא"ר יוחנן הלכה כסתם משנה ו"ל דאמוראי ניהו אליביה דר' יוחנן כדאמר בריש אלן טריפות (חולין דף מ"ג.) א"ר יאמר שבכל המשניות לא חשש להזכיר אותן של אונסין דממוקי מתני' דהכא ומיהו קשה לפר"ת דפריך בסמוך גבי זה אומר שאלוה זה אומר שכורה ישבע אמתא מה שטענו לא הודה לו ולרב הונא ולרב יהודה פריך דלא בעו פרות הודאה והוה כופר הכל כדפי' בקוננו' וא"כ מאי משני ע"י גלגול דאי' אישתבע דכדרכה מתה ה"ל לפר"ת כיון דליכא הודאה לא מיחייב שבויה אפי' בטענה נאנסו ובלא פי' הקוננו' מתקשי לרב יהודה היאך יתרך דמיון דליכא אלא חד פרה ולפי ריב"א אמתא כפישטות ו"ל דהיה שבויה מדרבנן דמדרבנן איכא שבויה שצבול רבא שום הודאה ולעיל דמתריך הודאה משום שאינו יודע הוה כפירה כדפרשיית לריב"א וכן מפרש ר"מ ההיא דסוף המוכר הצית (ב"ב דף ע"ו: וע"ר דף ע"ו: וס) דקאמר אילו אומר נאנסו לאו שבויה בעי דהיינו מדרבנן דאיכא שבויה מדרבנן קודם

שבועת